

Peio Etxeberri Aintziart [EH Baiko hautagaia]**Mikel Asurmendi**

@masurmendi

ARGAZKIAK: DANI BLANCO

“Azken mohikanoen sindromea kausitzen dut hainbat abertzalerengan”

Baionan sortu zen 1973an, baigorriar familia batean. Alabaina, Donibane Lohizunen hazi eta hezi da tipitatik. Herri Berri taldeko hautetsia da bere herrian. EH Baiko hautagaia izan da azken bi hauteskunde legegileetan, VI. barrutian. Historialaria da. Elkar argitaletxeko editore lanetan ari den politikaria: “Historialariaren eta politikarien funtzioak ez dira erraz uztartzen, politikak anitzetan erabiltzen du historia, eta ez honen mesederako preseski” erran digu.

12.665 hauteslek eman dute boza EH Bairen alde. Zein da emaitzen balorazioa?

Espanturik gabe, emaitza baikorki hartu dugu. Lehenik, hauteskunde legegileak zailenak direlako, Frantziako Asanblea Nazionalerako diputatua hautatzen baita. Abertzale bat hautatzea arraroa da. Alta, EH Bai hirugarren indarra izan da Ipar Euskal Herrian. Boz kopurua eta portzentajea emendatu ditugu. Testuingurua zaila da: hauteskunde legegileak presidentzialek baldintzatuta daude, boz horien ondoren hautesleriak hautatu berri den presidenteari eman ohi dio boza berriz ere. Hexagonoko zortzi hilabeteko kanpainaren ondoren –ezkerren eta eskuinaren primarioekin hasi zena– gu agertu gara, azken unean. Baldintza horietan boz kopuru hori lortzeak balore izugarria dauka. Gainera, abstentzioa inoiz baino handiagoa izan da, eta guk goiti egin dugu gure tipian.

Hauteskunde-barrutitik barrutira, zer azpimarratuko zenuke?

VI. barrutian, Donibane Lohitzunekoan, eta IV.enean, Biarnorekin lotzen gaituen barrutian, ongi ari garela, baina BABn (Baiona-Angelu-Biarritz) dela gure puntu ahula. Hiri handietan emaitzak txarrak ditugu, emendatzen ari bagara ere –egia-ri zor Miarritzen ere aitzina egin dugu–, orokorrean ez dugu lortzen aski emendatzea.

Nola emendatu daitezke emaitzak BABn?

BABn edo hirietan ez dago patu txarrik. Adibidez, 2001ean, Donibane Lohizunen, Herri Berri sortu berria zelarik, %11,5 egin genuen, ez zen izan portzentaje alimalekoa, baina bozetik bozera lan eginez, herriko lanetan presente egonez, hamasei urte berantago, bozen %26 egiten dugu. Oposizioko lehen taldea gara Herriko Etxean, lau hautetsirekin. Eta Donibane Lohitzunek antza gehiago dauka Biarritzekin, Ezterenzubirekin baino. Alegia, BABn ere emendatu daiteke. Baina horrek eskatzen du eguneroko politikan presente gotea. Hiriko abertzaletasunaren arazo

estrategikoa ageri da hor. Miarritzen ez dugu herriko bozetan zerrenda abertzalerik. Hautagai abertzaleak, erosotasunez beharbada, besteen zerrendetan aurkezten dira, gehienak eskuineko zerrendetan. Nola nahi duzu gero emendatzea gainerako hauteskundeetan? Nola nahi duzu sinesgarritasuna lortzea, ez baduzu mezu propiorik legegileetan zure aldeko boza eskatzeko. Herri lanean eta herriko bozetan dago gure soluzioa, horiek ez baditugu sakon lantzen nekez emendatuko gara hirietan.

Alta, EH Baiko sei hautagaiak gero eta ageriago izan zarete herri nahiz hirietan?

Baiki. Gure adina azpimarratzekoa da, 40 urte ingurukoak gara. Beste hautagairekin alderatuta, gazteak gara. Gure indarra horretan datza. Aire freskoa ekarri dugu politikara, abertzaletasunaren mezua aldatzen ari gara. Duela urte zenbait “gu euskaldunak gara, zuek ere izan zaitezte” erraten genion jendeari. Mezu bakar horrekin kostaldeko hirietan “gu euskal-

dun?” zioten. Oraingo mezua aldiz, hauxe da: “Izan zaitezke euskaldun, eta bizitzaren arlo hauetan –etxebizitza, enplegua, garraioa, hondakinak...– soluzioak aurkezten dizkizuegu, besteek ez dituztenak edo haien bestelakoak”. Donibane Lohitzunen etxebizitza aipatu dugu azken kanpainan eta sinesgarritasuna lortu dugu. Jendeak ez gaitu ikusten euskaldun eta abertzale gisa bakarrik, beren bizitza hobetzeko alternatiba gisa baizik. Mezu koherente hori da gure arrakastaren gakoa. Gazteak gara, ezkertiarak, teknikoki serioak, pedagogia politikoa ere egiten dugu, ez gara dogman eta mezu sinplistetan erortzen.

Gakoa, beraz, tokian tokiko hautagaitza abertzaleak eta EH Bai uztartzea da.

Bai. Herri Berri hautagaitza adibide ona da, baina ezin da parekatu EH Bai eta Herri Berri. EH Bai alderdi abertzale ezker-tiar eta ekologikoa da, Herri Berri aldiz anitz zabalagoa da. Herri Berri taldean nukleo abertzale bat dago, eta inguru hurbilean abertzaleak ez direnak. Adibidez, PCFko Ivette Debarbieux (Alderdi Komunistako kidea) Herri Berrin sartu da, aitzineko bozetan PCFko eta PSko zereñdetan egon ondoren. Emakume horrek ez du bere alderdia utzi, baina gu ezagutu ahala dinamika abertzalean sartu da. Esaterako, Bake Bidea ekimenean ari da. Ez nuen uste Legebiltzarrerako hauteskundeetan gu sostengatuko gintuenik, PCF alderdiak eta Frantzia Intsumisoak beren hautagaia aurkezten baitzuten. Guregandik aski urrun ziren jende batzuk pixkanaka ari dira hurbiltzen, sinesgarriak bilakatzen ari gara ikuspegi irekia eman dugulako gurekin batera aritzeko. EH Bai ari da zabaltzen. EH Baiko dinamika *biziosoa* ari da *virtuosoa* bilakatzen. Uztaritzeko Herriko Etxearen eta Bruno Carrere auzapezaren bilakaera horren adibidea da.

Abertzale batzuek hauteskunde legegiletan parte-hartzea sistemari joko egitea dela diote.

Ez naiz ados horiekin. Sistematik kanpo egon daiteke, baina jarrera horretan azken mohikanoen sindromea kausitzen dut: “Ari gara desagertzen eta desagertzeko prest gaude, aratz eta garbi”. Nik ez dut desagertu nahi. Areago, ez desagertzeko eta nire alternatiba sustraitzeko sisteman egon behar dut eta berau barnetik aldatu. Sistematik kanpo egonik jendeak

marjinal bat bezala hartzen nau eta desagertuko naiz. Nik arazoei aurre egin nahi diet aktiboki. Herriko merkatuan ibiltzen naizenean, “zer erran behar diot ene auzokideari hobekiago ulertua izateko?”, galdetzen diot ene buruari. “Euskalduna naiz, zure sistemak itotzen nau, ez dut zurekin deus jakin nahi” erraten badiot, “nor da zozo hau?” pentsatuko du. Abertzale batzuek nahi dute garbi egon, besteok borroka tronpatzen gabela diote. Gure bidea kritikatzuten duten horiek ez ditut inon ikusten, artikulu batzuetan edo ostatuetakoa terrazetan “zuek denbora galtzen duzue hauteskundeetan” erranez ez bada. Zein da haien alternatiba? Gu tronpatzen gabela esatea alternatiba proposatu gabe, arduragabekeriatzat jotzen dut.

Abertzaletasuna bihurtzeko batean dago betiere Iparraldean.

Hain segur. Ni ez naiz abertzalea bakarrik, hiritarra ere banaiz. Kontzientzia hiritarra daukat, jendartea begiratzten dudalarik ez diot soilik ene ikuspegi abertzalea eskaintzen, moralitasuna defendatu nahi duen ikuspegia baizik. Ni Peio Etxeberri-Aintziart burges tipi bat naiz, badut lana, etxe bat, ez naiz pobrezian, baina jendea langabezian ikusten dut: paperik gabeak, beltz edo arabiar estigmatizatuak, elbarriak eta abar. Ere mu politikoa abandonatzen badut, ez badut alternatibarik proposatzen, areago, ez

badut bozkatzeko beste batzuk uzten ditut ene izenean hautuak egiten. Demagun, Fronte Nazionalak (FN) aginduko balu, ondorioak ez nituzke baitezpada nik sufrituko, jende horiek baizik. Bozkatzeko dudalarik, beharbada elikatzen dut sistema, baina hasteko pentsatu nahi dut pertsona horien alde ere bozkatzeko dudara. Kritikatzeko gaituzten horiek argi eta garbi egoten ahal dira, baina hein batean egoistak dira.

Emmanuel Macronen Errepublika Martxan alderdia garaitu da. Emaiguzko fenomeno politiko berri horren zure aburua.

Egoera arras berria da eta nehorik ezin du Macronen bosturtekoak zer emanen duen aurreikusi. Orain arte, V. Errepublikan alternantzia klasikoa ezagutu dugu, eskuina eta ezkerreko alderdiak. Aldaketak Estatuaren arazo estrukturalari erantzun nahi dio epe ertainean, krisi egoerari lotua dena gainera. Krisiak hiru hamarkadatan iraun du eta azkenekoan areagotu da krisi ekonomikoa, soziala eta klimatikoa dela eta. Jendea ase da, eskuin eta ezkerreko alderdiak ez baitute aterabiderik atzeman langabeziaren arazoan. Hauteskundeetan abstentzioa handituz doa, eta eskuin muturra eta ezkerreko alderdiak handituz joan dira: FN eta Frantzia Intsumisoa horren adibidea dira. Fenomenoa hauek ere Europar eman dira. Frantziako Estatuan ez zela gertatuko uste zuten, baina hemen

“Donibane Lohizuneko jendeak ez gaitu ikusten euskaldun eta abertzale gisa bakarrik, beren bizitza hobetzeko alternatiba gisa baizik”.

ere gertatu da, eta ez bakarrik arrazoi es-
trukturalengatik, arrazoi koiunturalen-
gatik ere bai. Politikariek ez dute krisia
konpontzen laguntzen, gainera haien po-
litikan irregulartasunak izan dituzte, be-
ren lagunak enplegatzen dituzte modu
fiktizioan, hots, sosa ebasten dute.

Sistemako botereek Macronengan ikusi dute nolabaiteko irtenbidea.

Macron ohartu zen jendea ase zela, as-
pertura, eta botere esparruan sartzeko
leiho bat behar zuela, leiho hori esku-
inak eta ezkerrek eskaini diote. Eskuinak
primarioetan François Fillon hautatzean
–hautagai eskuindarra, tradizionalis-
ta– Macroni zentroa zabaldu zion. Alain
Juppé izan balitz, Macronek ez zukeen es-
pazio hori ukanen. Ezkerrean berdin, bos-
turteko agintaldi txarra eta gero Benoît
Hamon hautatua izan zen, ezkerrean
zegoena. Manuel Valls izan balitz ezberdin
zitekeen egoera. Horrek guztiak ekarri
dio Macroni espazio zabalago bat. Nehork
ezin du erran zer emanen duen, berak
dio, ezkerretik eta eskuinetik elikatzen
dela, baina nik ez dut sinesten esparru
zabal horrek epe luzera iraun dezakee-
nik. Areago, nahasketa horretan eskuina
aterako da garaile, liberalismoa. Horrek
ez du gehiengo aseko. Urte batez edo biz

atxikiko du, komunikazioari esker, baina
une batez hainbat gaietan hautu bat egin
beharko du, eta orain dituen sostenguak
galduko ditu.

Florence Lasserre-Davide eta Vincent Bru dira Ipar Euskal Herriko diputatu berriak, Macronen aldekoak.

Diputatu horiek ezagututa, Macronen
alternatiban areago handitzen zaizkit
zalantzak. Kargurik izan ez duten pertso-
na gisara ekarriak dira, politika aldatu-
ko dutenak, eta ez da egia. Batetik, Las-
serre-Davide, Jean-Jaques Lasserreren
alaba, Angeluko eta Departamenduko
hautetsia da, ez da bilkuretara joaten, ez
du deus egiten. Colette Capdevielle dipu-
tatu ohiaren aurka lehiatu da kanpainan,
ez zituen dosierrak ezagutzen, ez zen
gauza eztabaidetan deus esateko. VI. ba-
rrutiko diputatu berria Vincent Bru da,
Kanboko auzapez 30 urtez, Departamen-
doko hautetsia ere bai, duela bost urte
Les Républicains-eko Michèle Alliot-Mar-
rie diputatu eskuindarraren ordezkoa
izan zen. Bayrouren MoDemek behartu
zuen Macronen En Marche alderdira pa-
satzera. Hori al da politika aldatzea? Hala
ere, jendeak biak hautatu ditu, Macron
uhinak bultzaturik. Abstentzioa handi-
tzeko arriskua gero eta handiagoa da,

» “Kasu, gehienetan *notableak* gehien
kritikatzen dituztenak
dira haien partez *notable*
bilakatu nahi dutenak”

» “Diputatu berriak
ezagututa, Macronen
alternatiban areago
handitzen zaizkit
zalantzak. Kargurik izan
ez duten pertsona gisara
ekarriak dira, politika
aldatuko dutenak,
eta ez da egia”

baita jendeak politikariak uzkur begira-
tzeko ere.

Alta, François Bayrouk Moraltasun Legea ezarri nahi zuen politikan. Zer iritzi duzu?

Jendeok –emakume eta gizonen– egiten
dugu politika. Gizakiak garen ber badi-
tugu mugak, muga moralak. Boterea eta
sosa jokoan direlarik, politika profesiona-
lizatzen hasten delarik, “ez dut nire kar-
gua eta karrera galdu nahi, ez jendartean
ohorea galdu nahi” joera nagusitzen da.
Goxoa da hautetsia izatea, balore eran-
tsia dauka. Horrek dena erotzen du po-
litikaria, ez bakarrik Parisen, han batez
ere, baina gu herriko hautetsiak ez gaude
arrisku horretatik kanpo, gure herriko
etxeetako kargu tipiak ere ekartzen digu
ohorea –ez baitezpada sosik, ez dugu so-
sik irabazten– Enbatak edota EMAK ira-
ganean kritikatu genituen ohorea eta no-
tabilismoa. Kasu, gehienetan *notableak*
gehienez kritikatu dituztenak dira haien
partez *notable* bilakatu nahi dutenak.
Beraz, mugimendu abertzaleak hautetsi
gehiago ukan ahala, arrisku hori dauka.
Bere tipian, hainbat herritan hasia da jo-
kamolde hori zabaltzen. Guk ere, abertza-
leok, lanjer hori dugu, eta zepo horretan
berean eror gaitzke. Beraz, has gaitzen
gure etxean berean joera hori garbitzen. ■